

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

*Факультет № 6
кафедра соціології та психології*

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «**Загальна психологія**»
обов'язкових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

053 Психологія (практична психологія)

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 р. № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 25.08.2023 р. № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 р. №7

Розглянуто на засіданні кафедри соціології та психології (протокол від 15.08.2023 р. № 8)

Розробник:

Доцент кафедри соціології та психології, кандидат психологічних наук,
доцент Шиліна А. А.

Рецензенти:

1. Провідний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії морально-психологічного супроводження службово-бойової діяльності Національної гвардії України, кандидат психологічних наук, с.н.с. Мацегора Я. В.
2. Доцент кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат психологічних наук, доцент Чепіга Л.П.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 16 Загальна кількість годин – 480 Кількість тем – 28	05 соціальні та поведінкові науки; 053 Психологія (практична психологія); Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Навчальний курс 1, 2 Семестр 1, 2, 3, 4 Вид контролю: екзамен
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання		заочна форма навчання
Лекції – 128; Семінарські заняття – 128; Практичні заняття – 0; Лабораторні заняття – 0; Самостійна робота – 224; Індивідуальні завдання: Курсова робота – 2, 4 Реферати (тощо) – немає		Лекції – 48 ; Семінарські заняття – 48; Практичні заняття – 0; Лабораторні заняття – 0; Самостійна робота – 384; Індивідуальні завдання: Курсова робота – 2, 4 Реферати – немає

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни формування у здобувачів вищої освіти знань про закономірності функціонування та проявів психічних явищ, їх виникнення функціонування та розвиток особистості психіки людини, сприяти на цій основі формуванню загальної психологічної культури та компетентності, їх готовності до професійної діяльності. В матеріалах курсу надані основні досягнення вітчизняної та світової науки і практики.

Завдання озброїти здобувачів вищої освіти знаннями базових психологічних понять, сформувані професійну спрямованість особистості.

Міждисциплінарні зв'язки: філософія, анатомія, фізіологія, порівняльна психологія, зоопсихологія.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: загальнотеоретичні положення та методи загальної психології, основні наукові поняття і пов'язані з ними закономірності;

вміти: застосовувати одержані знання в практичній діяльності, вирішувати психологічні завдання, аналізувати психологічно значущі

ситуації та факти в професійній діяльності, вміло застосовувати методи дослідження закономірностей психіки, обробляти отримані дані та адекватно їх інтерпретувати.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:		
Інтегральна компетентність	І. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.	
	ЗК-2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
	ЗК-4	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
	ЗК-11	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК-1	Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.
	СК-2	Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.
	СК-3	Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.
	СК-4	Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел
	СК-12	Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

3. Програма навчальної дисципліни

Тема № 1. Вступ до курсу «Загальна психологія».

Становлення психології як науки, етапи розвитку психології. Структура сучасної психології. Основні галузі психології. Застосування психологічних знань в практичній діяльності.

Особливості психології як науки. Методологія сучасної психології. Характеристика основних методів психології. Основні принципи та завдання психології. Психологія в структурі сучасних наук

Уявлення античних та середньовікових філософів про душу та свідомість. Біхевіоризм як наука про поведінку. Становлення та розвиток вітчизняної психології.

Тема №2. Психіка та свідомість.

Поняття про психіку та її еволюцію. Психіка як властивість високоорганізованої живої матерії. Природа та механізми психічних явищ. Біологічна природа психіки. Подразливість, чуттєвість.

Розвиток психіки тварин. Інстинктивна поведінка тварин. Стадія інтелектуальної поведінки тварин. Концепція Леонтьєва-Фабрі. Погляди Т.Шардена на розвиток психіки тварин.

Мозок та психіка. Взаємозв'язок розвитку мозку та свідомості людини. Сучасні уявлення про етапи розвитку психіки. Порівняння психіки тварин та людини. Розвиток психіки та свідомості людини. Роль праці в формуванні та розвитку свідомості людини. Культурно-історична концепція розвитку психіки людини за Л. С. Виготським. Фізіологічні основи психіки людини.

Структура свідомості. Поняття про самосвідомість. Взаємодія свідомості та підсвідомості. Поняття про поведінку людини.

Тема №3 Несвідомі психічні процеси.

Несвідомі психічні процеси. Загальна характеристика та класифікація несвідомих психічних процесів. Несвідомі механізми свідомих дій.

Концепція несвідомої настанови Д. М. Узнадзе. Види настанов: моторна, розумова, перцептивна. Несвідоме супроводження свідомих дій: мимовільні рухи, тонічна напруга, міміка, пантоміміка та ін.

Факти психічного, що не усвідомлюються, та їх класифікація. Теорія несвідомого за З. Фрейдом. Несвідомі чинники свідомих дій. Надсвідомі процеси.

Тема №4. Психологічна теорія діяльності.

Поняття діяльності. Специфіка людської діяльності та її атрибути. Діяльність та розвиток людини. Основні принципи психологічної теорії діяльності за О. М. Леонтьєвим.

Загальна психологічна характеристика діяльності. Види людської діяльності: спілкування, гра, навчання, праця. Їх загальна характеристика та особливості за О. М. Леонтьєвим.

Структура діяльності. Основні поняття психологічної теорії діяльності. Умови діяльності. Поняття про дії, рухи, операції та психофізіологічні функції. Навички та свідомість.

Фізіологія рухів та фізіологія активності. Теорія М.О.Бернштейна про участь психіки в керуванні рухами. Модель функціональної системи за П. К. Анохіним. Психофізіологічна поведінкова теорія К. Халла.

Тема №5. Психологія особистості.

Взаємозв'язок соціального та біологічного в особистості. Історія досліджень особистості.

Біогенетичний, соціогенетичний і психогенетичний підходи до розвитку особистості. Формування та розвиток особистості в вітчизняних теоріях.

Соціалізація та індивідуалізація як форми розвитку особистості. Первинна та вторинна соціалізація.

Тема №6. Психологічна структура особистості.

Поняття про психологічну структуру особистості. Стійкість особистісних рис. Саморозвиток та самореалізація особистості. Соціалізація як необхідний етап розвитку особистості.

Концепції структури особистості в теоріях вітчизняних психологів. Поняття про психологічну структуру особистості за О.Г.Ковальовим. Психологічна структура особистості за К.К.Платоновим. Концепція особистості А.В.Петровського. Проблема особистості в працях Б.Г.Ананьєва.

Концепції структури особистості в теоріях зарубіжних психологів. Розвиток теорії особистості за З. Фрейдом. Концепція розвитку особистості за Е.Еріксоном. Когнітивістські теорії розвитку особистості в сучасній психології (Ж. Піаже, Дж. Келлі). Персонологічні теорії про розвиток особистості (К. Бюллер, А. Маслоу, Е. Шпрангер).

Тема №7. Темперамент.

Темперамент як якість особистості. Фізіологічна основа темпераменту. Вивчення видів темпераменту в історії психології. Темперамент та основні властивості нервової системи людини. Психологічна характеристика темпераменту, прояв його основних властивостей стосовно до пізнавальних процесів та предметної діяльності людини. Типології темпераменту: за Гіппократом, за І. П. Павловим, за Г. Хеймансом та Е. Вірсмою, за Дж. Гілфордом та Л. Терстоуном, за Е. Кречмером. Концепція типів статури та темпераменту за У. Шелдоном. Визначення темпераменту за Б. М. Тепловим. Концепція темпераменту В. М. Русалова.

Темперамент та індивідуальний стиль діяльності. Загальне та відмінне в темпераменті та індивідуальному стилі діяльності.

Зв'язок темпераменту з основними властивостями особистості. Темперамент і вчинки. Темперамент і властивості людини. Темперамент і характер.

Тема №8. Характер.

Загальне уявлення про характер. Особливості характеру як психічного феномену. Теоретичні та експериментальні підходи до дослідження характеру.

Структура характеру. Типології характеру за: К. Леонгардом, О.Є. Лічко, К. Г. Юнгом, Е. Фромом.

Закономірності формування характеру. Риси характеру та інші риси особистості. Класифікація рис характеру. Місце характеру в загальній структурі особистості. Характер і захисні механізми. Характер і мотивація поведінки.

Тема №9. Здібності.

Загальне уявлення про здібності. Структура здібностей. Визначення здібностей за Б. М. Тепловим. Природа людських здібностей.

Характеристика загальних та спеціальних здібностей. Основні етапи розвитку здібностей. Здібності, задатки та генотип. Рівні розвитку здібностей.

Теорії здібностей. Умови розвитку здібностей. Взаємозв'язок та взаємокомпенсація різних здібностей. Умови макросередовища і розвитку здібностей. Роль особливостей виховання в розвитку здібностей. Роль гри у формуванні здібностей.

Можливість взаємокомпенсації різних здібностей в професійній діяльності. Проблема профорієнтації. Здібності та профорієнтація. Класифікація професійної придатності за Є. О. Клімовим.

Тема № 10. Специфіка пізнавальної активності та структура пізнавальної сфери людини.

Пізнавальна активність та структура пізнавальної сфери людини. Основні психологічні школи, які вивчають пізнавальну активність та пізнавальні процеси. Поняття інтелекту в сучасній психології. Види та структура інтелекту.

Тема № 11. Психологічні концепції про пізнання та пізнавальну сферу людини та історія їх дослідження.

Зарубіжні психологічні концепції ХХ ст. про пізнання та пізнавальну сферу. Виникнення та розвиток когнітивної психології. Вітчизняна та радянська психологія про пізнання та пізнавальну сферу людини. Генетичний, структурно-функціональний та діяльнісний підходи у вивченні пізнавальної активності та пізнавальної сфери людини. Специфіка пізнавальної активності та структура пізнавальної сфери людини.. Поняття про почуттєве та раціональне пізнання. Погляди античних філософів на природу пізнання та пізнавальні процеси. Формування поглядів античних філософів різних напрямків на пізнання й пізнавальні процеси. Погляд на проблеми пізнання з позицій матеріалізму, ідеалізму. Агностицизм. Уявлення Дж.Берклі, Д.Юма, І.Фіхте про природу свідомості і процес пізнання. Асоціативна психологія про свідомість та пізнавальні процеси в період з середньовіччя (Л.Да Вінчі, Т.Кампанела, Ф.Бекон) до появи нової психології (В.Вундт, Ф.Брентано). Функціональна психологія. Зарубіжні психологічні

концепції XX ст. про пізнання та пізнавальну сферу.

Тема № 12. Відчуття.

Загальна характеристика відчуттів як почуттєвого пізнання. Основні підходи до дослідження відчуттів в психології. Основні компоненти процесу відчуття. Основні властивості відчуттів. Класифікація відчуттів. Психофізичні та психофізіологічні закономірності відчуттів. Поняття "порогів чутливості". Основний психофізичний закон Вебера-Фехнера. Адаптація. Сенсibilізація. Синестезія. Явище послідовного образу.

Тема № 13. Сприйняття.

Загальна характеристика сприйняття як почуттєвої форми пізнання. Основні теорії сприйняття в психології. Основні властивості сприйняття. Сприйняття як перцептивна діяльність. Види сприйняття. Порівняльна характеристика відчуттів та сприйняття. Ілюзії.

Тема № 14. Увага.

Проблема уваги в сучасній психології. Основні теорії уваги. Загальна характеристика уваги. Види уваги. Структура уваги. Властивості уваги. Розгубленість, її типи.

Тема № 15. Пам'ять.

Загальна характеристика пам'яті та її роль у життєдіяльності та пізнавальній сфері. Теорії пам'яті. Основні якості пам'яті. Основні рівні вивчення механізмів пам'яті. Класифікація видів пам'яті. Довільна та мимовільна пам'ять. Довготривала, короткотривала і сенсорна пам'ять. Загальна характеристика процесів пам'яті. Індивідуальні особливості пам'яті, типи пам'яті. Сучасні теорії пам'яті. Феномени та ефекти пам'яті.

Тема № 16. Уява.

Уява як форма раціонального пізнання. Функції уяви. Психологічні механізми уяви. Характеристика видів уяви. Мрія як особливий вид уяви.

Тема № 17. Мислення.

Структура мислення. Загальна характеристика розумових операцій у сучасній психології. Логічні форми мислення. Основні етапи розумового процесу. Типи мислення та їх характеристика. Процес розвитку мислення в онтогенезі. Індивідуальні особливості розуму. Сучасні теорії мислення. Порівняльний аналіз мислення та уяви як форм раціонального пізнання.

Тема № 18. Мова і мовлення.

Загальна характеристика мовлення. Роль мовлення в життєдіяльності й пізнавальній сфері людини. Функції мовлення. Зв'язок мовлення з іншими пізнавальними процесами. Види мовлення, їх характеристика. Усне та письмове мовлення. Монологічне та діалогічне мовлення. Індивідуальні характеристики мовлення.

Тема № 19. Функції емоцій. Структура емоційної сфери людини.

Загальна характеристика емоцій і почуттів людини. Філогенетичні аспекти емоційного реагування. Емоціогенні ситуації. Структура емоційної сфери людини.

Функції і роль емоцій. Роль «позитивних» і «негативних» емоцій. Роль і функції емоцій у керуванні поведінкою та діяльністю. Емоція як цінність і потреба. Активаційно-енергетична роль емоцій. Деструктивна роль емоцій. Прикладна роль емоцій. Комунікативна роль емоцій. Роль емоцій в когнітивних процесах і творчості. Роль емоцій у педагогічному процесі. Оздоровча роль емоцій.

Тема № 20. Основні теорії емоцій.

Еволюційна теорія емоцій Ч. Дарвіна. «Асоціативна» теорія В. Вундта. «Периферична» теорія В.Джемса - Г.Ланге. Теорія У. Кеннона - П. Барда. Психоаналітична теорія емоцій. Судинна теорія вираження емоцій І. Уейнбаума і її модифікація. Біологічна теорія емоцій П. К. Анохіна. Фрустраційна теорія емоцій. Когнітивистська теорія емоцій. Інформаційна теорія емоцій П. В. Сімонова. Теорія диференційних емоцій К. Ізарда. Фізіологічні механізми емоційних реакцій.

Тема № 21. Види емоційних реакцій.

Емоційне реагування і його характеристики. Види емоційного реагування. Емоційне реагування як психофізіологічний стан. Компоненти емоційного реагування. Емоційний тон як реакція на відчуття і враження. Емоція як реакція на ситуацію і подію. Афект. Властивості емоцій. Настрій.

Тема № 22. Емоції та їх класифікація.

Причини різноманітності емоцій. Різні підходи до класифікації емоцій. Класифікації емоцій у зв'язку з потребами. Розподіл емоцій на первинні (базисні) і вторинні. Розподіл емоцій на провідні та ситуативні. Загальна характеристика різних типів емоцій. Емоції очікування й прогнозу. Задоволення і радість. Фрустраційні емоції. Комунікативні емоції. Інтелектуальні «емоції», або афективно-когнітивні комплекси.

Тема № 23. Емоційні стани людини. Емоційні якості людини.

Стрес (стан емоційної напруженості). Нудьга (стан монотонії). Відраза (стан психічного пересичення). Феномен «емоційного вигорання». Емоційна збудливість. Емоційна глибина. Емоційна ригідність - лабільність. Емоційна стійкість. Експресивність. Емоційність як інтегральна властивість людини.

Тема № 24. Розуміння емоцій іншої людини. Управління емоціями.

Розуміння емоцій іншого й емоційні здібності. Моделі характеристик, за якими розпізнаються емоції інших людей. Ідентифікація емоцій за мімікою та пантомімікою. Сприйняття емоційного стану за промовою. «Вербальні еталони» сприйняття експресії різних емоцій. Типи «вербальних еталонів» сприйняття експресії емоційного стану іншої людини. Невербальне (образне) сприйняття емоцій. Вплив особистісних особливостей на розуміння емоцій іншої людини.

Тема № 25. Загальне уявлення про почуття.

Характеристика різних почуттів. Співвідношення понять «почуття» і «емоція». Почуття як стійке емоційне ставлення до значимого об'єкта (емоційна установка). Характеристики емоційних відносин (властивості почуттів). Класифікація почуттів. Симпатія і антипатія. Прихильність.

Дружба. Закоханість. Любов. Ворожість. Заздрість. Ревнощі. Задоволеність. Щастя. Почуття гордості. Псевдопочуття.

Тема № 26. Емоційно обумовлена (афективна) поведінка. Емоційні типи.

Види емоційної поведінки в спілкуванні. Емоційні довільні реакції (дії). Гедонізм та аскетизм. Фрустраційна поведінка. Альтруїзм як форма емоційної поведінки. Емоційність як тип темпераменту (характеру). Модальностні профілі (типи) емоційності. Оптимісти - песимісти. Сором'язливі. Образливі і мстиві. Сентиментальні. Емпатійні. Тривожні. Совісні. Допитливі.

Тема № 27. Теорії волі.

Стан проблеми волі в психології. Основні теорії волі 19 ст. Волюнтаристичні теорії волі: воля як світова сила; воля як духовне начало. Гетерономні теорії волі: асоціаніський підхід; інтелектуаліський підхід; афективна теорія волі (Вундт). Питання теорії волі в працях І. М. Сеченова. Стан проблеми волі в психології 20 ст. в зарубіжних дослідженнях і в радянській психології (підхід Л.С.Виготського; підхід С.Л.Рубінштейна; підхід Ш.Н.Чхартишвілі; підхід грузинських психологів (Надерашвілі); підхід московської школи (Є.Н.Баканов).

Проблема природи волі в психології. Воля як волюнтаризм. Воля як «вільний вибір». Воля як довільна мотивація. Воля як повинність. Воля як особлива форма психічної регуляції. Воля як механізм подолання зовнішніх і внутрішніх перешкод і труднощів. Воля як саморегуляція.

Тема № 28. Воля як процес. Вольові якості особистості.

Поняття вольової дії. Співвідношення імпульсивних, усвідомлених, довільних і вольових дій. Основні функції вольової дії. Вольове зусилля. Структура простого і складного вольового акту. Поняття вольові якості особистості. Склад вольових якостей. Структура і загальні характеристики вольових якостей. Класифікації вольових якостей. Загальна характеристика основних вольових якостей особистості.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські	Практичні	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр 1							
Тема № 1 Вступ до курсу "Загальна психологія".	30	8	8	-	-	14	екзамен
Тема № 2 Психіка та свідомість	38	12	12	-	-	14	
Тема № 3 Психологічна теорія діяльності.	26	6	6	-	-	14	
Тема № 4 Несвідомі психічні процеси.	26	6	6	-	-	14	
Всього за семестр №1:	120	32	32	-	-	56	
Семестр № 2							
Тема № 5 Психологія особистості.	26	8	8	-	-	10	екзамен
Тема № 6 Психологічна структура особистості.	30	10	8	-	-	12	
Тема № 7 Темперамент.	22	4	6	-	-	12	
Тема № 8 Характер	22	6	6	-	-	10	
Тема № 9 . Здібності.	20	4	4	-	-	12	
Всього за семестр № 2:	120	32	32	-	-	56	
Семестр № 3							
Тема № 10 Специфіка пізнавальної активності та структура пізнавальної сфери людини.	10	2	2	-	-	6	екзамен
Тема № 11 Психологічні концепції про пізнання та пізнавальну сферу людини та	16	4	4	-	-	8	

історія їх дослідження							
Тема № 12 Відчуття.	14	4	4	-	-	6	
Тема № 13 Сприйняття.	14	4	4	-	-	6	
Тема № 14 Увага	14	4	4	-	-	6	
Тема № 15 Пам'ять	14	4	4	-	-	6	
Тема № 16 Уява	10	2	2	-	-	6	
Тема № 17 Мислення	14	4	4	-	-	6	
Тема № 18 Мовлення	14	4	4	-	-	6	
Всього за семестр № 3:	120	32	32	-	-	56	
Семестр № 4							екзамен
Тема № 19 Функції емоцій. Структура емоційної сфери людини.	10	2	2	-	-	6	
Тема № 20 Основні теорії емоцій	10	2	2	-	-	6	
Тема № 21 Види емоційних реакцій.	10	2	2	-	-	6	
Тема № 22 Емоції та їх класифікація	14	4	4	-	-	6	
Тема № 23. Емоційні стани людини. Емоційні якості людини	10	2	2	-	-	6	
Тема № 24 Розуміння емоцій іншої людини. Управління емоціями	14	4	4	-	-	6	
Тема № 25 Загальне уявлення про почуття	14	4	4	-	-	6	
Тема № 26 Емоційно обумовлена (афективна) поведінка. Емоційні типи	12	4	4	-	-	4	
Тема № 27 Теорії волі	14	4	4	-	-	6	
Тема № 28 Воля як процес. Вольові якості особистості	12	4	4	-	-	4	
Всього за семестр № 4:	120	32	32	-	-	56	

**4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(заочна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські	Практичні	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр 1							
Тема № 1 Вступ до курсу "Загальна психологія".	26	2	2	-	-	22	екзамен
Тема № 2 Психіка та свідомість	46	4	4	-	-	38	
Тема № 3 Психологічна теорія діяльності.	24	2	2	-	-	20	
Тема № 4 Несвідомі психічні процеси.	24	4	4	-	-	16	
Всього за семестр №1:	120	12	12	-	-	96	
Семестр № 2							
Тема № 5 Психологія особистості.	22	2	2	-	-	18	екзамен
Тема № 6 Психологічна структура особистості.	28	4	4	-	-	20	
Тема № 7 Темперамент.	24	2	2	-	-	20	
Тема № 8 Характер	22	2	2	-	-	18	
Тема № 9 . Здібності.	24	2	2	-	-	20	
Всього за семестр № 2:	120	12	12	-	-	96	
Семестр № 3							
Тема № 10 Специфіка пізнавальної активності та структура пізнавальної сфери людини.	10	-	-	-	-	10	екзамен
Тема № 11 Психологічні концепції про пізнання та пізнавальну сферу людини та історія їх дослідження	20	-	-	-	-	20	
Тема № 12 Відчуття.	12	2	2	-	-	8	
Тема № 13 Сприйняття.	12	2	2	-	-	8	

Тема № 14 Увага	12	2	2	-	-	8	
Тема № 15 Пам'ять	12	2	2	-	-	8	
Тема № 16 Уява	14	2	2	-	-	10	
Тема № 17 Мислення	14	2	2	-	-	10	
Тема № 18 Мовлення	14	2	2	-	-	10	
Всього за семестр № 3:	120	14	14	-	-	92	
Семестр № 4							
Тема № 19 Функції емоцій. Структура емоційної сфери людини.	10	-	-	-	-	10	екзамен
Тема № 20 Основні теорії емоцій	14	2	2	-	-	10	
Тема № 21 Види емоційних реакцій.	10	-	-	-	-	10	
Тема № 22 Емоції та їх класифікація	14	2	2	-	-	10	
Тема № 23. Емоційні стани людини. Емоційні якості людини	10	-	-	-	-	10	
Тема № 24 Розуміння емоцій іншої людини. Управління емоціями	10	-	-	-	-	10	
Тема № 25 Загальне уявлення про почуття	14	2	2	-	-	10	
Тема № 26 Емоційно обумовлена (афективна) поведінка. Емоційні типи	10	-	-	-	-	10	
Тема № 27 Теорії волі	14	2	2	-	-	10	
Тема № 28 Воля як процес. Вольові якості особистості	14	2	2	-	-	10	
Всього за семестр № 4:	120	10	10	-	-	100	

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни	Література:
Тема № 1. Вступ до курсу «Загальна психологія».	
<p>Підготувати відповіді на запитання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологія як система наук що розвиваються. 2. Історичне перетворення визначення предмету психології. 3. Загальна характеристика основних етапів розвитку психології. 4. Проблема предмету сучасної психології. 5. Етичні принципи психолога. 6. Основні структурні компоненти сучасної психологічної науки: академічна психологія, практична психологія, розвиваюча психологія. 7. Фундаментальні та прикладні галузі психологічної науки. 8. Загальні та спеціальні галузі психології, їх завдання. 9. Основні галузі психології та принципи їх класифікації. 10. Особливості психології як гуманітарної науки. 11. Особливості психології як природної науки. 12. Принципи сучасної психології. 13. Основні завдання психологічної практики. 14. Проблеми методу дослідження в психології. 15. Експериментальний метод в психології. 16. Класифікація методів психологічних досліджень за Б.Г.Ананьєвим. 17. Квзіексперимент як метод дослідження в психології. 18. Комп'ютерні методи в психології. 19. Ідеалістичні та матеріалістичні погляди античних філософів. 20. Картезіанська філософія та дуалізм Р.Декарта. 21. Метод інтроспекції та проблема самоспостереження. 22. Сучасне уявлення про роль методів спостереження та самоспостереження в психології. 23. Характеристика основних сучасних психологічних шкіл. 24. Гуманістичні напрямки сучасної психології. 25. Глибинна психологія (психоаналіз). 26. Біхевіоризм та необіхевіоризм. 	2, 3, 5, 6, 8, 9

	<p>27. Психологічні школи С.Л.Рубінштейна, Л.С.Виготського, О.Р.Лурії.</p> <p>28. Сучасні вітчизняні психологічні школи.</p> <p>Запитання для письмової відповіді:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що є головним завданням психології в концепції структуралізму. 2. Чим відрізняються погляди структуралістів і функціоналістів на завдання психології. 3. У чому відмінність поглядів неофрейдистів і Фрейда. 4. Яке значення для розвитку психологічної науки має трансперсональна психологія. 5. Яка суть і значення психосинтезу Р. Ассаджіолі як трансперсональної системи. 6. Який внесок у трансперсональну психологію зробив А. Маслоу. 7. Які психологічні концепції ви ще знаєте? У чому їхня сутність. 	
	<p>Тема № 2 Психіка та свідомість.</p>	
	<p>Підготувати відповіді на запитання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості психічного відображення. 2. Виникнення психіки. 3. Психіка та її відмінність від інших властивостей матерії. 4. Загальна характеристика подразливості. 5. Чутливість та відчуття, їх властивість та основні розбіжності порівняно з подразливістю. 6. Інтегративна функція психіки. 7. Роль властивостей зовнішніх подразників у формуванні поведінки нижчих тварин. 8. Диференціація органів чутливості. Вулова нервова система та ланцюгова поведінка тварин. 9. Трубочата нервова система та ускладнення поведінки тварин. 10. Вчення І.П.Павлова про умовні та безумовні рефлекси. 11. Стадія навичок та предметного сприйняття. 12. Основні особливості стадії інтелектуальної поведінки тварин. 13. Становлення нижчих форм поведінки психіки. 14. Гіпотеза Леонтьєва-Фабрі про стадії та рівні психічного відображення у тварин. 15. Стадія елементарної сенсорної психіки, її нижчий та вищий рівень. 	<p>1, 2, 4, 5, 8, 9, 10</p>

	<p>16. Стадія перцептивної психіки, її особливості.</p> <p>17. Ідеалістичне розуміння існування та розвитку психічного початку в світі: гіпотеза Тейяра де Шардена.</p> <p>18. Основні етапи розвитку психіки: панпсихізм, антропсихізм, біопсихізм, нейропсихізм та ін.</p> <p>19. Загальні проблеми виникнення психіки людини.</p> <p>20. Особливості психіки людини.</p> <p>Питання для відповідей у зошиті:</p> <p>1. Психіка та мозок людини: принципи та загальні механізми зв'язку.</p> <p>2. Будова, функціонування та властивості ЦНС людини.</p> <p>3. Анатомо-фізіологічне представництво в мозку психічних процесів та станів людини.</p> <p>4. Генетичні корені психології та поведінки.</p> <p>5. Основні функціональні блоки мозку за теорією О.Р.Лурії.</p> <p>6. Розвиток вищих психічних функцій у людини.</p> <p>7. Основні джерела розвитку вищих психічних функцій людини.</p> <p>8. Складові частини концепції Л.С.Виготського: людина та природа, людина його власна психіка, генетичні аспекти.</p> <p>9. Проблема співвідношення фізіологічних та психологічних процесів.</p> <p>Запитання для письмової відповіді:</p> <p>1. 1. Які погляди на психіку наявні на сучасному етапі розвитку науки.</p> <p>2. Яка різниця між зовнішнім та внутрішнім психічним? Яким чином вони взаємодіють.</p>	
	Тема №3. Несвідомі психічні процеси.	
	<p>Підготувати відповіді на запитання:</p> <p>1. Проблема несвідомих психічних процесів в психології ХХ ст.</p> <p>2. Загальна характеристика класу неусвідомлюваних механізмів свідомих дій.</p> <p>3. Особливості неусвідомлюваних автоматизмів: первинні автоматизми, автоматизовані дії.</p> <p>4. Формування навичок як автоматизованих дій.</p> <p>5. Навик та його функціональні компоненти.</p> <p>6. Умови та основні етапи формування навичку.</p> <p>7. Об'єктивні та суб'єктивні (фізіологічні та психологічні) причини, які впливають на</p>	2, 3, 6, 8, 10, 11

	<p>продуктивність навику.</p> <p>8. Характеристика настанови як готовності організму чи суб'єкта до дії, або реагування за теорією Д.М.Узнадзе.</p> <p>9. Види настанов: моторна, розумова, перцептивна.</p> <p>10. Явище помилки настанови.</p> <p>11. Неусвідомлюване супроводження свідомих дій: мимовільні рухи, тонічна напруга, міміка, пантоміміка та ін.</p> <p>12. Клас вегетативних рухів, які супроводжують дію, або стан людини.</p> <p>13. Вегетативна система людини та детектор брехні.</p> <p>14. Загальна характеристика неусвідомлюваних спонукачів свідомих дій.</p> <p>15. Теорія несвідомого за З.Фрейдом.</p> <p>16. Основні форми прояву несвідомого: сновидіння, помилкові дії, невротичні симптоми.</p> <p>17. Метод вільних асоціацій та асоціативний експеримент.</p> <p>18. Захисні механізми психіки та їх дії.</p> <p>Питання для письмової відповіді:</p> <p>1. Характеристика надсвідомих процесів як інтегрального продукту інтелектуальної діяльності.</p> <p>2. Основні характеристики надсвідомих процесів.</p> <p>3. Процедура діагностики надсвідомих процесів.</p> <p>4. Співвідношення надсвідомих та свідомих психічних процесів.</p> <p>5. Урахування надсвідомих процесів в практичній діяльності.</p>	
	<p>Тема №4. Психологічна теорія діяльності.</p> <p>Підготувати відповіді на запитання:</p> <p>1. Загальна характеристика поняття "діяльність" за О. М. Леонтьєвим.</p> <p>2. Спонукальні причини діяльності.</p> <p>3. Цілі та мотиви діяльності. Мотиви та потреби людини.</p> <p>4. Механізм формування мотивів.</p> <p>5. Принцип єдності свідомості та діяльності за С.Л.Рубінштейном.</p> <p>6. Принцип діяльнісного опосередкування за А.В.Петровським.</p> <p>7. Принцип єдності діяльності та спілкування за О.М.Леонтьєвим.</p> <p>8. Ведучий вид діяльності.</p>	<p>1, 4, 5, 8, 10, 16, 18</p>

	<p>9. Характеристика гри як виду людської діяльності. Класифікація ігор.</p> <p>10. Вчення як пізнавальна активність та діяльність особистості по оволодінню досвідом та знаннями.</p> <p>11. Праця – головний вид діяльності в становленні особистості.</p> <p>12. Загальна характеристика операційно-технічних аспектів діяльності.</p> <p>13. Рух як елемент рухових та комунікативних дій.</p> <p>14. Властивості та особливості операцій.</p> <p>15. Психофізіологічні функції як фізіологічні механізми забезпечення психічних процесів.</p> <p>16. Умови та етапи формування навичок.</p> <p>17. Загальне поняття про психомоторику в сучасній психології.</p> <p>18. Рефлекторна концепція руху.</p> <p>19. Механізми організації руху.</p> <p>20. Взаємодія психічних та фізіологічних процесів та явищ при їх сумісному керуванні поведінкою за П.К.Анохіним.</p> <p>21. Особливості регуляції поведінки за К.Халлом.</p>	
	Тема №5. Психологія особистості.	
	<p style="text-align: center;">Підготувати відповіді на запитання:</p> <p>1. Індивід як біосоціальне явище. Первинні та вторинні якості індивіда.</p> <p>2. Визначення поняття "особистість". Якості особистості.</p> <p>3. Поняття "особистості" в вітчизняній психології.</p> <p>4. Поняття "особистості" в зарубіжній психології.</p> <p>5. Поняття "індивідуальність" в сучасній психології.</p> <p>6. Рівні ієрархії людської організації.</p> <p>7. Дослідження особистості в межах філософсько-літературного, клінічного та експериментального періодів.</p> <p>8. Вплив О.Ф.Лазурського, Г.Айзенка, Г.Олпорта та ін. на розробку проблем особистості.</p> <p>9. Диференціація напрямків дослідження особистості ХХ ст.</p> <p>10. Класифікація сучасних психологічних теорій особистості.</p> <p>11. Загальна характеристика експериментальних та неекспериментальних теорій особистості.</p> <p>12. Особливості структурних та динамічних теорій особистості.</p>	2, 4, 5, 8, 9, 16, 18

	<p>13. Новітні тенденції в теоретичній розробці психологічних проблем особистості.</p> <p>14. Формування та розвиток особистості в теоріях біогенетичного напрямку.</p> <p>15. Розвиток теорії особистості за З.Фрейдом.</p> <p>16. Фрейдизм та неофрейдизм.</p> <p>17. Концепція розвитку особистості за Е.Еріксоном.</p> <p>18. Стадії розвитку, вікові етапи, нормальна та аномальна лінії розвитку особистості за Е.Еріксоном.</p> <p>19. Коротка характеристика основних особистісних утворень процесу розвитку особистості.</p>	
	<p>Тема № 6. Психологічна структура особистості.</p>	
	<p>Підготувати відповіді на запитання:</p> <p>1. Розвиток особистості за О. М. Леонтьєвим.</p> <p>2. Соціалізація як необхідний етап розвитку особистості. Стадії соціалізації.</p> <p>3. Особливості первинної та вторинної соціалізації.</p> <p>4. Розбіжності між соціалізацією дітей та дорослих. Ресоціалізація.</p> <p>5. Соціальний статус. Систематизація соціальних ролей.</p> <p>6. Саморозвиток та самореалізація особистості. Інкультурація.</p> <p>7. Поняття про психологічну структуру особистості за О. Г. Ковальовим.</p> <p>8. Психологічна структура особистості за К.К.Платоновим.</p> <p>9. Концепція особистості А. В. Петровського.</p> <p>10. Проблема особистості в працях Б. Г. Ананьєва.</p> <p>11. Комплексний підхід Б. Ф. Ломова до дослідження особистості.</p> <p>12. Концепція особистості в теоріях гуманістичного напрямку (А. Маслоу, К. Роджерс).</p> <p>13. Розвиток особистості у французькій психологічній школі Ж. Піаже.</p> <p>14. Структура особистості за З. Фрейдом.</p>	<p>3, 4, 5, 8, 9, 17, 18</p>
	<p>Тема №7. Темперамент.</p>	
	<p>Підготувати відповіді на запитання:</p> <p>1. Темперамент як психодинамічна якість індивіду.</p> <p>2. Загальна характеристика фізіологічних основ темпераменту за І.П.Павловим.</p> <p>3. Виникнення вчень про темперамент в період античності.</p> <p>4. Формальні теорії видів темпераменту.</p>	<p>1, 3, 5, 7, 9, 10, 16, 17</p>

	<p>5. Генетична теорія видів темпераменту за К.Конрадом.</p> <p>6. Характеристика окремих властивостей нервової системи, які впливають на предметну діяльність.</p> <p>7. Характеристика основних типологій темпераменту.</p> <p>8. Психоаналітичні типології темпераменту.</p> <p>9. Гуморальні типології темпераменту.</p> <p>10. Конституційні типології темпераменту.</p> <p>11. Факторні типології темпераменту.</p> <p>12. Біполярні типології темпераменту.</p> <p>13. Вітчизняні типології темпераменту.</p> <p>14. Темперамент та діяльність.</p> <p>15. Поняття індивідуального стилю діяльності.</p> <p>16. Зв'язок темпераменту та індивідуального стилю діяльності.</p> <p>17. Залежність стильової характеристики особистості від темпераменту.</p> <p>18. Темперамент, стиль діяльності та стиль керівництва.</p> <p>Питання для письмової відповіді:</p> <p>1. Визначити неоднозначний характер зв'язку темпераменту з властивостями особистості.</p> <p>2. Темперамент як основа для формування емоційності, тривожності.</p> <p>3. Темперамент і психоемоційна сфера особистості.</p> <p>4. Темперамент і характер людини: сучасні підходи до вивчення їх взаємозв'язку.</p> <p>5. Вплив темпераменту та формування певної поведінки.</p> <p>6. Роль темпераменту в психічному розвитку дитини.</p>	
	Тема №8. Характер.	
	<p style="text-align: center;">Підготувати відповіді на запитання:</p> <p>1. Характер як система найбільш стійких рис особистості.</p> <p>2. Протиставлення характеру та темпераменту за П.Вікторовим та В.Віреніусом.</p> <p>3. Визнання темпераменту природною основною характеру за Л.С.Виготським та Б.Г.Ананьєвим.</p> <p>4. Ототожнення темпераменту та характеру (Е.Кречмер А.Ружицький).</p> <p>5. Визнання темпераменту елементом характеру, його ядром (С.Л.Рубінштейн, С.П.Городецький).</p> <p>6. Загальні принципи побудови структури характеру.</p>	1, 3, 7, 9, 10, 16

	<p>7. Загальна характеристика типології характеру в сучасній психології.</p> <p>8. Формування та становлення типів акцентуації характеру за К.Леонгардом та О.Є.Лічко.</p> <p>9. Психоаналітичні типології характеру за К.Г.Юнгом.</p> <p>10. Особливості формування характеру.</p> <p>11. Вплив національних, професійних, вікових факторів на формування індивідуального характеру.</p> <p>12. Стійкість та пластичність характеру.</p> <p>13. Характер та воля: "безхарактерна людина", "вольова людина".</p> <p>14. Взаємозв'язок характеру та інших елементів особистості.</p> <p>15. Вплив характеру на поведінку людини.</p> <p>Підготувати письмові відповіді на запитання:</p> <p>1. Розкрийте сутність характеру людини.</p> <p>2. Що становлять собою позиційні компоненти характеру.</p> <p>3. Що становлять собою загальні компоненти характеру.</p> <p>4. Що таке риса характеру.</p> <p>5. Які найбільш характерні вияви акцентуацій.</p>	
	Тема №9. Здібності.	
	<p>Підготувати відповіді на запитання:</p> <p>1. Загальна характеристика здібностей людини.</p> <p>2. Здібності та розвиток людини.</p> <p>3. Ознаки та характеристика поняття "здібність" за теорією Б.М.Теплова.</p> <p>4. Сучасні погляди на природу людських здібностей.</p> <p>5. Співвідношення здібностей та успішності навчання, успішності діяльності.</p> <p>6. Класифікація здібностей у сучасній психології.</p> <p>7. Загальні та спеціальні здібності, теоретичні та практичні здібності, навчальні та творчі здібності людини.</p> <p>8. Основна класифікація рівня розвитку здібностей.</p> <p>9. Природжені задатки та генотип.</p> <p>10. Розвиток задатків соціально зумовлений процес.</p> <p>11. Потенціальні та актуальні здібності.</p> <p>12. Геніальність, обдарованість, талант, майстерство.</p> <p>13. Загальна характеристика сучасних теорій здібностей.</p> <p>14. Біосоціальна природа здібностей людини.</p>	2, 5, 6, 10

	<p>15. Концепція здібностей К.А.Гельвеція.</p> <p>16. Френологія. Розвиток інших теорій щодо людських здібностей.</p> <p>17. Концепції здібностей Ф.Галлея та Ф.Гальтона.</p> <p>18. Метод близнюків у дослідженні здібностей.</p>	
	Тема № 10. Специфіка пізнавальної активності та структура пізнавальної сфери людини	
	<p>Підготувати відповіді на запитання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пізнавальна активність та її функції в життєдіяльності людини. 2. Структура пізнавальної сфери людини. 3. Основні психологічні школи, які вивчають пізнавальну активність та пізнавальні процеси. 4. Поняття інтелекту в сучасній психології. 5. Види та структура інтелекту. 6. Погляди античних філософів на природу пізнання та пізнавальні процеси. 7. Формування поглядів античних філософів різних напрямків на пізнання й пізнавальні процеси. 8. Погляд на проблеми пізнання з позицій матеріалізму, ідеалізму. Агностицизм. 9. Уявлення Дж. Берклі, Д.Юма, І.Фіхте про природу свідомості і процес пізнання. 10. Асоціативна психологія про свідомість та пізнавальні процеси в період з середньовіччя (Л.Да Вінчі, Т.Кампанела, Ф.Бекон) до появи нової психології. 11. Класична асоціативна психологія про пізнавальну активність та свідомість як її продукт (В.Вундт). 12. Функціональна психологія про пізнавальну активність та свідомість як її продукт (Ф.Брентано). 13. Зарубіжні психологічні концепції ХХ ст. про пізнання та пізнавальну сферу. 14. Виникнення та розвиток когнітивної психології. 15. Вітчизняна та радянська психологія про пізнання та пізнавальну сферу людини. 16. Генетичний підхід у вивченні пізнавальної активності та пізнавальної сфери людини. 17. Структурно-функціональний підхід у вивченні пізнавальної активності та пізнавальної сфери людини. 18. Діяльнісний підхід у вивченні пізнавальної активності та пізнавальної сфери людини. 	2, 4, 6, 11, 18

	<p>19. Специфіка пізнавальної активності.</p> <p>20. Структура пізнавальної сфери людини. Її роль у життєдіяльності людини.</p> <p>21. Поняття про почуттєве та раціональне пізнання.</p> <p>Теми для рефератів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття емоційного інтелекту. 2. Поняття соціального інтелекту. 3. Порівняння змісту понять інтелект та пізнавальна сфера людини. 4. Аристотель про пізнавальну активність людини. 5. Ф. Аквінський про пізнавальну активність людини. 6. Ф. Бекон про пізнавальну активність людини. 7. Р. Декарт про пізнавальну активність людини. 8. І. Кант про пізнавальну активність людини. 9. Гештальтпсихологія про особливості процесу сприйняття. 10. Австрійська школа і введення поняття "гештальт якості". 11. Поняття гештальту та закони утворення гештальтів. 12. Характеристика поняття апперцепції в гештальтпсихології. 13. Поняття "інсайту". 14. Лейпцигська школа структурної (цілісної) психології. 15. Уявлення про пізнання і пізнавальну активність у роботах античних філософів. 16. Проблеми пізнання у філософії та психології. 	
	<p>Тема № 11 Психологічні концепції про пізнання та пізнавальну сферу людини та історія їх дослідження.</p>	
	<p>Підготувати відповіді на запитання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Погляди античних філософів на природу пізнання та пізнавальні процеси. 2. Формування поглядів античних філософів різних напрямків на пізнання й пізнавальні процеси. 3. Погляд на проблеми пізнання з позицій матеріалізму, ідеалізму. Агностицизм. 4. Уявлення Дж. Берклі, Д. Юма, І. Фіхте про природу свідомості і процес пізнання. 5. Асоціативна психологія про свідомість та пізнавальні процеси в період з середньовіччя (Л. Да Вінчі, Т. Кампанела, Ф. Бекон) до появи нової психології. 	2, 4, 6, 11, 18

	<p>6. Класична асоціативна психологія про пізнавальну активність та свідомість як її продукт (В.Вундт).</p> <p>Функціональна психологія про пізнавальну активність та свідомість як її продукт (Ф.Брентано).</p> <p>7. Виникнення та розвиток когнітивної психології.</p> <p>8. Вітчизняна та радянська психологія про пізнання та пізнавальну сферу людини.</p> <p>9. Генетичний підхід у вивченні пізнавальної активності та пізнавальної сфери людини.</p> <p>10. Структурно-функціональний підхід у вивченні пізнавальної активності та пізнавальної сфери людини.</p> <p>11. Діяльнісний підхід у вивченні пізнавальної активності та пізнавальної сфери людини.</p> <p>12. Специфіка пізнавальної активності.</p> <p>13. Поняття про почуттєве та раціональне пізнання.</p> <p>Теми для рефератів:</p> <p>1. Аристотель про пізнавальну активність людини.</p> <p>2. Ф.Аквінський про пізнавальну активність людини.</p> <p>3. Ф.Бекон про пізнавальну активність людини.</p> <p>4. Р.Декарт про пізнавальну активність людини.</p> <p>5. І.Кант про пізнавальну активність людини.</p> <p>6. Гештальтпсихологія про особливості процесу сприйняття.</p> <p>7. Австрійська школа і введення поняття "гештальт якості".</p> <p>8. Поняття гештальту та закони утворення гештальтів.</p> <p>9. Характеристика поняття апперцепції в гештальтпсихології.</p> <p>10. Поняття "інсайту".</p> <p>11. Лейпцігська школа структурної (цілісної) психології.</p> <p>12. Уявлення про пізнання і пізнавальну активність у роботах античних філософів.</p>	
	Тема № 12. Відчуття	
	<p>Підготувати відповіді на запитання:</p> <p>1. Загальна характеристика відчуттів як почуттєвого пізнання.</p> <p>2. Основні підходи до дослідження відчуттів в психології.</p> <p>3. Основні компоненти процесу відчуття.</p> <p>4. Основні властивості відчуттів.</p>	2, 3, 7, 10, 16

	<p>5.Класифікація відчуттів. 6.Психофізичні закономірності відчуттів. 7. Поняття "порогів чутливості". Основний психофізичний закон Вебера-Фехнера. 8.Психофізіологічні закономірності відчуттів. 9.Адаптація. 10. Сенсibiliзація. 11. Синестезія. 12.Явище послідовного образу.</p> <p>Теми для рефератів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Анатомо-фізіологічні механізми відчуттів. 2. Сенсорна організація і проблема чутливості. 3. Компенсаторні можливості відчуттів. 4. Чутливість та її вимір. 	
	Тема № 13. Сприйняття.	
	<p>Підготувати відповіді на запитання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика сприйняття як почуттєвої форми пізнання. 2. Основні теорії сприйняття в психології. 3. Основні властивості сприйняття. 4. Сприйняття як перцептивна діяльність. 5. Види сприйняття. 6. Порівняльна характеристика відчуттів та сприйняття. 7. Ілюзії. <p>Теми для рефератів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Індивідуальні розбіжності сприйняття людини. Етапи сприйняття. 2. Загальна характеристика простих та складних форм сприйняття. 3. Сприйняття часу як складна форма сприйняття. 4. Сприйняття простору та його особливості. Ілюзії сприйняття. 5. Сприйняття руху як специфічний орієнтаційний компонент особистості. Досліди Е.Маха. 6. Основні теорії, які розглядають особливості сприйняття (В.Вундт, Фі-феномен М.Вертгеймера). 7. Закони та загадки зорового сприйняття людини. 8. Класифікація перцептивних процесів та систем. 9. Зв'язок відчуттів із властивостями зовнішнього 	1, 5, 8, 10, 13, 18

	та внутрішнього середовища організму. 10. Психофізіологічні механізми формування відчуттів. 11. Чуттєві основи сприйняття простору. Розвиток перцептивних дій в онтогенезі.	
	Тема № 14. Увага.	
	Підготувати відповіді на запитання: 1. Проблема уваги в сучасній психології. 2. Основні теорії уваги. 3. Загальна характеристика уваги. 4. Види уваги. 5. Структура уваги. Властивості уваги. 6. Розгубленість, її типи. Теми для рефератів: 1. Трагування уваги в концепції П.Я.Гальперіна. 2. Основні підходи до проблеми природи уваги в сучасних теоріях. 3. Увага як самостійна діяльність. 4. Увага та пам'ять. 5. Експериментальне формування уваги. 6. Індивідуальна та колективна увага. 7. Проблема керування увагою.	2, 3, 5, 12
	Тема № 15. Пам'ять.	
	Підготувати відповіді на запитання: 1. Загальна характеристика пам'яті та її роль у життєдіяльності й пізнавальній сфері. 2. Теорії пам'яті. 3. Основні якості пам'яті. 4. Основні рівні вивчення механізмів пам'яті. 5. Класифікація видів пам'яті. 6. Довільна та мимовільна пам'ять. 7. Довгострокова, короткочасна і сенсорна пам'ять. 8. Загальна характеристика процесів пам'яті. 9. Індивідуальні особливості пам'яті, типи пам'яті. 10. Феномени та ефекти пам'яті. Теми для рефератів: 1. Історія дослідження процесів пам'яті. 2. Поняття про асоціації в роботах Аристотеля, Д.Юма, У.Джемса, Г.Спенсера, І.М.Сеченова. 3. Г.Еббінгауз: значущість подій для асоціацій, "ефект краю". 4. Проблема пам'яті в гештальтпсихології, біхевіоризмі, психоаналізі. 5. Фізіологічні основи пам'яті, механізми пам'яті.	1, 6, 8, 16, 18

	6. Рівні вивчення механізмів пам'яті: психофізіологічний, нейрофізіологічний, біохімічний. 7. Види пам'яті у людини. 8. Взаємозв'язок та взаємодія різних видів пам'яті у людини. 9. Індивідуальні особливості пам'яті і здібності людини. 10. Закони пам'яті і явище ремінісценції. 11. Теорія філогенетичного розвитку пам'яті П.П.Блонського.	
	Тема № 16. Уява.	
	Підготувати відповіді на запитання: 1. Уява як форма раціонального пізнання. 2. Функції уяви. 3. Психологічні механізми уяви. 4. Характеристика видів уяви. 5. Мрія як особливий вид уяви. Теми для рефератів: 1. Зв'язок уяви з регуляцією органічних процесів і рухів. 2. Класифікація видів уяви за ступенем умисності: довільне та мимовільне. 3. Індивідуальні особливості уяви та її розвиток. 4. Основні типи уяви. 5. Рівні творчих задач за Г.С.Альтшуллером. 12. Особливості відтворюючої та творчої уяви. 13. Особливості просторової уяви. 14. Активна та пасивна уяви. 15. Механізми переробки представлень в уявлювані образи. 16. Основні етапи формування уявлюваних образів. 17. Характеристика ступеню розвитку уяви людей. 18. Етапи розвитку уяви. 19. Уява та творчість за концепцією Т.Рібо. 20. Характеристика етапів творчості за Г.Уоллесом. Уява та раціональність	2, 6, 7, 11, 16
	Тема № 17. Мислення.	
	Підготувати відповіді на запитання: 1. Сучасні теорії мислення. 2. Структура мислення. 3. Загальна характеристика розумових операцій у	2, 3, 5, 15, 16

	<p>сучасній психології.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Логічні форми мислення. 5. Основні етапи розумового процесу. 6. Типи мислення та їх характеристика. 7. Процес розвитку мислення в онтогенезі. 8. Індивідуальні особливості розуму. 9. Порівняльний аналіз мислення та уяви як форм раціонального пізнання. <p>Теми для доповідей:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проблема інтелекту в сучасній психології. 2. Інтелект та поведінка людини. 3. Природжене та набуте в проблемі інтелекту. 4. Розробка проблеми інтелекту в гештальтпсихології. 5. Структура інтелекту. Особливості соціального інтелекту. 6. Проблема мислення в роботах О.М.Леонтьєва, А.А.Смірнова, А.М.Холодної. 7. Філогенетичний та онтогенетичний аспекти розвитку мислення. 8. Дослідження проблеми формування понять, проведені Л.С.Виготським та Л.О.Сахаровим. 9. Інформаційна теорія інтелектуального розвитку Клара та Уоллеса. 10. Теорія розвитку та формування розумових операцій П.Я.Гальперіна. 11. Теорія розвитку інтелекту Ж.Піаже. 12. Умовивід як вища форма мислення (аналогія, індукція, дедукція). 13. Практичне та теоретичне мислення. 14. Репродуктивне та творче мислення. 15. Дискурсивне та інтуїтивне мислення. 16. Особливості розвитку типів мислення в онтогенезі. 17. Мислення та асоціативний плин інтелектуальних процесів. 18. Взаємозв'язок мислення з іншими пізнавальними процесами. 19. Мислення, емоції та мотивація. 20. Порівняльний аналіз мислення людини та машин. 21. Проблеми та шляхи розвитку творчого мислення. 22. Коефіцієнт інтелекту: тести і поняття. 	
--	--	--

	23. Генетичний аспект мови та мислення. 24. Мовлення та практичне мислення людини. 25. Принципи нешаблонного мислення. 26. Етапи творчого продуктивного мислення. 27. Психологічні механізми візуального мислення.	
	Тема № 18. Мовлення.	
	Підготувати відповіді на запитання: 1. Загальна характеристика мовлення. 2. Роль мовлення в життєдіяльності й пізнавальної сфери людини. 3. Функції мовлення. 4. Зв'язок мовлення з іншими пізнавальними процесами. 5. Види мовлення, їх характеристика. Усне та письмове мовлення. Монологічне та діалогічне мовлення. 6. Індивідуальні характеристики мовлення. Теми для доповідей: 1. Теорії розвитку мови та мовлення. 2. Значення слова як одиниці мислення та мовлення. 3. Феномен егоцентричного мовлення. 4. Внутрішнє мовлення та його особливості. 5. Комунікативне мовлення у тварин. 6. Теорії розвитку мови та засвоєння мовлення. 7. Значення та смисл слова. 8. Мовлення як засіб спілкування та узагальнення. 9. Досліди навчання тварин людському мовленню. 10. Основні теорії мовлення: а. теорія специфічних завдатків М.Хомського; б. когнітивна теорія Ж.Піаже; с. теорія Л.С.Виготського. д. Мова та мовлення (лексичний, граматичний, фонетичний склад мови). е. Мовлення як процес словесного спілкування. ф. Слово та його значення. г. Емоційно виразна сторона мовлення. Смисловий підтекст. 11. Розвиток мовлення в процесі вивчення мови. 12. Теоретичні проблеми походження мовлення. 13. Співвідношення природжених та сформованих структур мовлення.	2, 3, 7, 8, 15

	<p>14. Проблеми взаємовідношення, мислення та мовлення.</p> <p>15. Особливості усного та письмового мовлення людини.</p> <p>Загальна характеристика пасивного, активного, кінетичного мовлення людини.</p>	
	Тема № 19. Функції емоцій. Структура емоційної сфери людини.	
	<p>Підготувати відповіді на запитання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика емоцій і почуттів людини. 2. Філогенетичні аспекти емоційного реагування. 3. Емоціогенні ситуації. 4. Структура емоційної сфери людини. 5. Функції і роль емоцій. 6. Роль «позитивних» і «негативних» емоцій. 7. Роль і функції емоцій у керуванні поведінкою та діяльністю. 8. Відбивної-оцінна роль емоцій. 9. Емоція як цінність і потреба. 10. Активаційно-енергетична роль емоцій. 11. Деструктивна роль емоцій. 12. Прикладна роль емоцій. 13. Комунікативна роль емоцій. 14. Роль емоцій в когнітивних процесах і творчості. 15. Роль емоцій у педагогічному процесі. 16. Оздоровча роль емоцій. <p>Теми для рефератів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні проблеми психології емоцій в психології. 2. Почуття та емоції як динамічні фактори інтеграції особистості. 3. Гнів як динамічна проблема. 	1, 2, 8, 11,
	Тема № 20. Основні теорії емоцій.	
	<p>Підготувати відповіді на запитання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Еволюційна теорія емоцій Ч. Дарвіна. 2. «Асоціативна» теорія В. Вундта. 3. «Периферична» теорія В.Джемса - Г.Ланге. 4. Теорія У. Кеннона - П. Барда. 5. Психоаналітична теорія емоцій. 6. Судинна теорія вираження емоцій І. Уейнбаума і її модифікація. 7. Біологічна теорія емоцій П. К. Анохіна. 8. Фрустраційна теорія емоцій. 9. Когнітивистська теорія емоцій. 	2, 3, 7, 9, 14, 15, 17

	<p>10. Інформаційна теорія емоцій П. В. Сімонова. 11. Теорія диференціальних емоцій К. Ізарда. 12. Фізіологічні механізми емоційних реакцій.</p> <p>Теми для рефератів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Еволюція емоцій за теорією Т.К.Анохіна. 2. Емоційні психологічні типи за К.Г.Юнгом. 3. Емоції в системі цінностей за Б.І.Додоновим 	
	Тема № 21 Види емоційних реакцій.	
	<p>Підготувати відповіді на запитання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Емоційне реагування і його характеристики. 2. Види емоційного реагування. 3.Емоційне реагування як психофізіологічний стан. 4.Компоненти емоційного реагування. 5. Емоційний тон як реакція на відчуття і враження. 6.Емоція як реакція на ситуацію і подія. 7.Афект. 8.Властивості емоцій. 9. Настрій (емоційний фон в даний момент). <p>Теми для рефератів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Афект як специфічний психічний стан. 2. Фрустрація: виникнення та шляхи подолання. <p>Стрес як адаптаційний синдром.</p>	1, 6, 10, 14, 15
	Тема № 22. Емоції та їх класифікація.	
	<p>Підготувати відповіді на запитання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Причини різноманітності емоцій. 2.Різні підходи до класифікації емоцій. 3. Класифікації емоцій у зв'язку з потребами. 4. Розподіл емоцій на первинні (базисні) і вторинні. 5. Розподіл емоцій на провідні й ситуативні. 6.Загальна характеристика різних типів емоцій. 7. Емоції очікування й прогнозу. 8. Задоволення і радість. 9. Фрустраційні емоції. 10. Комунікативні емоції. 11. Інтелектуальні «емоції», або афективно-когнітивні комплекси. <p>Реферати на теми:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Емоційне реагування і його характеристики. 2. Види емоційного реагування. 3.Емоційне реагування як психофізіологічний стан. 4.Компоненти емоційного реагування. 5. Емоційний тон як реакція на відчуття і враження. 6.Емоція як реакція на ситуацію і подія. 7.Афект. 	2, 4, 8, 14, 15

	8. Властивості емоцій. 9. Настрій (емоційний фон в даний момент).	
	Тема № 23. Емоційні стани людини. Емоційні якості людини.	
	Підготувати відповіді на запитання: 1. Стрес (стан емоційної напруженості). 2. Нудьга (стан монотонії). 3. Відраза (стан психічного пересичення). 4. Феномен «емоційного вигорання». Теми для рефератів: 1. Проблема психічних станів у сучасній психології. 2. Відмінності психічних станів від емоцій. 3. Критерії диференціації психічних станів. 4. Психічні стани людини та їх регуляція. 5. Психічний стан та психічне здоров'я особистості. 6. Теорія Сільє. «стрес та дістрес». 7. Як протистояти стресу. 8. Дослідження феномену «емоційного вигорання» в сучасній психології. 9. Психічні стани – як найважливіша частина психічної регуляції. Сучасне розуміння психічних станів. 10. Посттравматичний стресовий розлад особистості. 11. Посттравматичний стресовий розлад особистості у працівників органів внутрішніх справ. 12. Поняття про загальний адаптаційний синдром. Роль емоціонального стресу в розвитку психосоматичних захворювань.	1, 2, 5, 8, 11, 13, 16
	Тема № 24 Розуміння емоцій іншої людини. Управління емоціями	
	Підготувати відповіді на запитання: 1. Розуміння емоцій іншого й емоційні здібності. 2. Інформація, використовувана людиною при впізнанні емоцій інших людей. 3. Моделі характеристик, за якими розпізнаються емоції інших людей. 4. Ідентифікація емоцій за мімікою та пантомімікою. 5. Сприйняття емоційного стану по промові. 6. «Вербальні еталони» сприйняття експресії різних емоцій. 7. Типи «вербальних еталонів» сприйняття експресії	1, 3, 5, 7, 16, 17

	емоційного стану іншої людини. 8. Невербальне (образне) сприйняття емоцій. 9. Вплив особистісних особливостей на розуміння емоцій іншої людини.	
Тема № 25. Загальне уявлення про почуття.		
	Підготувати відповіді на запитання: 1. Характеристика різних почуттів. 2. Співвідношення понять «почуття» і «емоція» 3. Почуття як стійке емоційне ставлення до значимого об'єкта (емоційна установка). 4. Характеристики емоційних відносин (властивості почуттів). 5. Класифікація почуттів. 6. Симпатія і антипатія. 7. Прихильність. Дружба . 8. Закоханість. Любов. 9. Ворожість. Заздрість. Ревнощі. 10. Задоволеність. Щастя. 11. Почуття гордості. 12. Псевдопочуття. Теми для рефератів: 1. Розбіжності між почуттями та емоціями. 2. Любов та її види. 3. Теорії щастя в сучасній психології.	4, 6, 9, 10, 15
Тема № 26 Емоційно обумовлена (афективна) поведінка. Емоційні типи		
	Підготувати відповіді на запитання: 1. Види емоційної поведінки в спілкуванні. 2. Емоційні довільні реакції (дії). 3. Гедонізм та аскетизм. 4. Фрустраційна поведінка. 5. Бідкання (скорбота). 6. Альтруїзм як форма емоційної поведінки. Теми для рефератів: 1. Деструктивні форми поведінки. Агресія. 2. Види агресивної поведінки.	2, 3, 5, 8, 11, 14
Тема № 27. Проблема волі в психології.		
	Підготувати відповіді на запитання: 1. Стан проблеми волі в психології. 2. Основні теорії волі 19 ст. 3. Волонтаристичні теорії волі: волі як світова сила; воля як духовне начало. 4. Гетерономні теорії волі: асоціаніський підхід; інтелектуаліський підхід; афективна теорія волі	1, 6, 7, 13, 15.

	<p>(Вундт).</p> <p>5. Питання теорії волі в працях І. М. Сеченова.</p> <p>6. Стан проблеми волі в психологи 20 ст. в зарубіжних дослідженнях і в радянській психологи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • підхід Л.С.Виготського; • підхід С.Л.Рубінштейна; • підхід Ш.Н.Чхартішвілі; • підхід грузинських психологів (Надерашвілі); <p>підхід московської школи (Е.Н.Баканов).</p> <p>7. Подальший розвиток проблеми волі в психологи в роботах вітчизняних психологів (Іваннікова, Ільїна та ін.)</p> <p>8. Проблема природи волі в психології.</p> <p>9. Воля як волюнтаризм.</p> <p>10. Воля як «вільний вибір».</p> <p>11. Воля як довільна мотивація.</p> <p>12. Воля як повинність.</p> <p>13. Воля як особлива форма психічної регуляції.</p> <p>14. Воля як механізм подолання зовнішніх і внутрішніх перешкод і труднощів.</p> <p>15. Воля як саморегуляція.</p> <p>Теми для рефератів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проблема волі в часи античності, 2. Проблема волі в часи середньовіччя, 3. Проблема волі в часи епохи Відродження. 4. Підхід І.П.Павлова до розгляду проблеми волі. 5. Трактова волі з позицій біхевіоризму та психоаналізу. 6. Проблема волі в роботах М.О.Бернштейна. 7. Характеристика вольової регуляції в теорії А.Шопенгауера. 8. Культурно-історична теорія волі Л.С. Виготського. 9. Теорія Ш.Н.Чхартішвілі. 10. Теорія В.О. Іваннікова. 	
	Тема № 28. Воля як процес. Вольові якості особистості.	
	<p>Підготувати відповіді на запитання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття вольової дії. Співвідношення імпульсивного, усвідомленого, довільного і вольового дій. 2. Основні функції вольової дії. 3. Вольове зусилля. 4. Структура простого вольового акту. 	4, 5, 9, 10, 11, 15, 17

	<p>5. Структура складного вольового акту. 6. Поняття вольові якості особистості. 7. Склад вольових якостей. 8. Структура і загальні характеристики вольових якостей. 9. Класифікації вольових якостей. Теми для рефератів: 1. Зв'язок вольових дій з діяльністю мозку. 2. Загальна характеристика мотивів вольових дій. 3. Особливості основних мотивів вольових дій. 4. Вплив побічних мотивів на вольову дію. 5. Взаємовплив емоцій та потреб на вольові дії особистості. 6. Взаємозв'язок світогляду та вольового акту особистості. 7. Аристотель щодо вольових якостей людини. 8. Розвиток вольових якостей в онтогенезі. 9. Формування вольових якостей як самовдосконалення людини.</p>	
--	--	--

5. Індивідуальні завдання.

5.1.1. Теми рефератів

Вимоги до написання рефератів:

Слово «реферат» походить від латинського “доповідати”, «повідомляти». У «Словнику», слово реферат визначається як вид письмового повідомлення, виклад основних думок повідомлення, об'єднаних однією темою, їх систематизація, узагальнення й оцінка.

Тобто, в рефераті не повинні копіюватися слово в слово книги та статті, адже він не є конспектом. Виходячи з того, що реферат – це важлива систематизація інформації, в ньому не може бути тільки одне джерело, інакше це буде доповідь. І нарешті, реферат покликаний узагальнювати отриманий з джерел матеріал, а не оглядати самі книги, інакше це буде рецензія.

Метою написання реферату служить більш глибоке розуміння теми. Крім того, коли ми працюємо над рефератом, у нас виробляються навички організованості та цілеспрямованості, що корисно не тільки в навчанні.

- Обрану тему можна перефразувати, звузити, розширити тощо.
- Окрім реферативного опису робота обов'язково(!!!) повинна містити виклад власних думок студента по обраній темі.

- Робота повинна мати логічну структуру (вступ, основну частину, висновки).

- При написанні основної частини, рекомендується відштовхуватися від визначень ключових понять теми. Наприклад, якщо вибрана тема «Виховання і самовиховання особистості», то ключовими тут будуть поняття «особистість», «виховання», «самовиховання».

- Використання не менше трьох літературних джерел серед яких повинні бути представлені не тільки підручники, але й наукові праці дослідницького характеру (статті, монографії);

- Обов'язкова наявність списку літератури;

- Обов'язкова наявність посилань (у квадратних дужках) на використані літературні джерела.

- У якості літературних джерел допускається використання статей або інших оригінальних наукових матеріалів, узятих з мережі Інтернет. Але не готові реферати, курсові, контрольні, тощо.

- Самостійність роботи – найголовніша обов'язкова вимога. Робота обов'язково проходить перевірку «на плагіат»; готові реферати, «викачані» з популярних студентських сайтів не приймаються.

Вимоги до оформлення письмової тематичної роботи:

- Мова – державна.
- Стиль – науковий.
- Послідовність – логічна.
- Формат сторінок – А4.
- Шрифт та розмір – Times New Roman, 14.
- Міжрядковий інтервал – полуторний.
- Обсяг реферату: 10-20 стор.
- Поля: ліве поле – 30 мм, праве – 15 мм, верхнє і нижнє – 20 мм.
- Простий план – 3-4 розділи.
- Список джерел – 10-15 найменувань.
- Заголовки розділів пишуться – ВЕЛИКИМИ літерами.
- Заголовки підрозділів пишуться – Маленькими літерами (крім першої).

Теми рефератів.

1. Метод інтроспекції та проблема спостереження в психології пізнання.
2. Картезіанська філософія та дуалізм Р. Декарта.
3. Психологічні погляди Г. С. Сковороди.
4. Робота І. М. Сеченова "Рефлекси головного мозку" та її значення для становлення вітчизняної психології.
5. Внесок О.Ф. Лазурського в розвиток вітчизняної психології на межі ХІХ-ХХ ст.ст.
6. Фундаментальні та прикладні галузі психології сучасності.

7. Система явищ, які вивчаються сучасною психологією. Значення психологічних знань для педагогічної теорії та практики.
8. Життєва психологія як основа донаукових психологічних знань.
9. Сутність людської психіки.
10. Багаторівневість психіки, її сутність.
11. Функціонування підсвідомого рівня психіки.
12. Ознаки людської свідомості.
13. Що становить собою психічне.
14. Що становлять собою механізми психіки.
15. Перетворення діяльності людини в філо- та онтогенезі.
16. Діяльнісне походження вищих психічних функцій.
17. Пізнавальні процеси як внутрішні компоненти діяльності.
18. Місце вмінь та навичок в структурі людської діяльності.
19. Психічні процеси як форма діяльності.
20. Психологічний аналіз звичок людей.
21. Механізми формування та перетворення діяльності людини.
22. Становлення вищих психічних функцій в процесі діяльності за теорією Л.С.Виготського.
23. Теорія Д.М.Узнадзе та види неусвідомлюваних настанов.
24. Розвиток теорії З.Фрейда про несвідоме в сучасній психології.
25. Креативність, творчість як наслідок роботи надсвідомих процесів.
26. Теорії соціального навчання в сучасній психології (Е.Торндайк, Б.Скіннер).
27. Розвиток особистості в теорії ролей, в теорії поля (Е.Берн, К.Левін).
28. Гуманістичні теорії особистості.
29. Розуміння особистісного розвитку за Е.Фромом.
30. Класифікація змісту новітніх теорій особистості.
31. Культурно-історичний підхід до вивчення особистості.
32. Історія та сучасні теорії особистості: наступність позицій.
33. Проблема норми та патології в розвитку особистості.
34. Умови та фактори нормального та аномального розвитку особистості.
35. Системно-структурні вітчизняні теорії особистості.
36. Загальна оцінка концепції Е.Еріксона.
37. Стійкість особистісних властивостей.
38. Типи темпераментів, їх психологічна характеристика.
39. Формування індивідуального стилю діяльності на підставі темпераменту.
40. Конституціональні теорії темпераментів.
41. Властивості темпераменту та предметна діяльність людини.
42. Роль темпераменту в психічному розвитку людини.
43. Темперамент та фактори його формування.
44. Значення форм темпераменту для різних видів діяльності.
45. Характер та особистість: спільне та різне в цих поняттях.
46. Соціально-моральні типи характеру.
47. Сучасні факторні типології характеру.
48. Біполярні типології характеру

- 49.Здібності та обдарованість у дитячі роки.
- 50.Інтелект та розвиток здібностей.
- 51.Психологічна характеристика обдарованих людей.
- 52.Дослідження проблеми багатобічних здібностей в сучасній психології.
- 53.Біологічне та соціальне в здібностях.
- 54.Математичні здібності: їх структура та можливість виховання.
- 55.Психологія творчості та обдарованості.
- 56.Раціональне використання можливостей людини.

5.1.2. Теми курсових робіт

Для студентів 1 курсу.

1. Методи та принципи психології.
2. Етапи розвитку психології як науки.
3. Класифікація психічних явищ: психічні процеси, психічні стани, психічні якості особистості.
4. Психіка як властивість живої матерії.
5. Розвиток психіки тварин.
6. Свідомість як найвищий рівень психічного відображення.
7. Культурно-історична концепція розвитку людини Л.С.Виготського.
8. Роль праці в формуванні та розвитку особистості людини.
9. Форми розвитку психіки.
10. Структура свідомості.
11. Психологічна теорія діяльності О.М.Леонтьєва.
12. Розвиток діяльності людини в онтогенезі.
13. Характеристика навчання як виду діяльності.
14. Характеристика праці як виду діяльності.
15. Фізіологія рухів та фізіологія активності.
16. Механізми організації рухів за теорією М.О.Бернштейна.
17. Неусвідомлювані механізми свідомих дій.
18. Фізіологічні основи психіки людини.
19. Психологічна характеристика індивіду.
20. Поняття особистості та її якості.
21. Поняття індивідуальності.
22. Історичні етапи дослідження особистості.
23. Проблема формування та розвитку особистості в теоріях гуманістичного напрямку (А.Маслоу, К.Роджерс).
24. Проблема формування та розвитку особистості в теоріях вітчизняних психологів (Л.С.Виготський, О.М.Леонтьєв).
25. Проблема формування та розвитку особистості в теоріях психогенетичного напрямку (Е.Еріксон).
26. Стійкі риси особистості, їх формування.
27. Психологічна структура особистості за С.Л.Рубінштейном.
28. Психологічна структура особистості за О.Г.Ковальовим.

29. Психологічна структура особистості за К.К.Платоновим.
30. Поняття про темперамент та його основні якості.
31. Темперамент як центральне утворення в структурі психодинамічних якостей індивіду.
32. Гуморальна класифікація темпераментів.
33. Біполярні класифікації темпераменту.
34. Конституціональні теорії темпераменту.
35. Факторна теорія темпераментів.
36. Психоаналітична типологія темпераменту.
37. Теоретичні та експериментальні підходи до дослідження характеру.
38. Типологія характерів за Е.Фромом.
39. Акцентуйовані характери за К.Леонгардом.
40. Типологічна модель характерів за О.Є.Лічко.
41. Маніпулятивні характери за типологією Е.Шострома.
42. Модель індивідуальних характерів за К.Юнгом.
43. Поняття потреб, їх функції.
44. Поняття мотивів.
45. Здібності та задатки.

Теми курсових робіт для 2 курсу

1. Погляди античних філософів на природу пізнання та пізнавальні процеси.
2. Уявлення про пізнання і пізнавальну активність у роботах античних філософів.
3. Проблеми пізнання у філософії та психології.
4. Зарубіжні психологічні концепції ХХ ст. про пізнання та пізнавальну сферу.
5. Поняття про почуттєве та раціональне пізнання.
6. Основні підходи до дослідження відчуттів в психології.
7. Основні теорії сприйняття в психології.
8. Проблема уваги в сучасній психології.
9. Основні теорії уваги.
10. Трагування уваги в концепції П.Я.Гальперіна.
11. Психотехнічні засоби розвитку уваги.
12. Прийоми керування увагою.
13. Теорії пам'яті.
14. Феномени та ефекти пам'яті.
15. Мнемотехнічні засоби розвитку пам'яті.
16. Мрія як особливий вид уяви.
17. Сучасні теорії мислення.
18. Індивідуальні особливості розуму.
19. Структура емоційної сфери людини.
20. Роль емоцій в життєдіяльності людини.
21. Основні теорії емоцій.
22. Біологічна теорія емоцій П. К. Анохіна.

23. Фрустраційні теорії емоцій .
24. Когнітивіські теорії емоцій.
25. Інформаційна теорія емоцій П. В. Сімонова.
26. Теорія диференціальних емоцій К. Ізарда
27. Управління емоціями
28. Профілактика стресу.
29. Технологія саморегуляції психічних станів.
30. Проблема волі в філософії та психології
31. Культурно-історична теорія волі Л.С. Виготського.
32. Теорія Ш.Н.Чхартишвілі.
33. Теорія В.О.Іваннікова
34. Вольові якості особистості

5.1.3. Теми наукових робіт (не передбачено навчальним планом)

6. Методи навчання

Лекції, інтерактивний метод, пояснювально-ілюстративний, метод наукового порівняння, метод проектів у формі індивідуальних/групових навчальних проектів, частково-пошуковий метод, дослідницький метод.

вирішення творчих практичних завдань.

Самостійна робота за кожною темою передбачає вивчення:

- наукової літератури за темою;

Індивідуальна робота передбачає виконання наукових робіт у вигляді рефератів.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль **Питання, що виносяться на екзамен.**

Питання до першого семестру

1. Поняття про психологію. Завдання та предмет психології.
2. Методи та принципи психології.
3. Етапи розвитку психології як науки.
4. Структура сучасної психології.
5. Класифікація психічних явищ: психічні процеси, психічні стани, психічні якості особистості.
6. Психіка як властивість живої матерії.
7. Подразливість та чутливість.
8. Основні функції психіки.
9. Розвиток психіки тварин.
10. Стадії та рівні розвитку психіки та поведінки тварин за теорією О.М.Леонтьєва та К.Е.Фабрі.
11. Характеристика стадії елементарної сенсорної психіки.
12. Характеристика стадії перцептивної психіки.

13. Характеристика інтелектуальної поведінки тварин.
14. Порівняльна характеристика активності людини і тварин.
15. Свідомість як найвищий рівень психічного відображення.
16. Культурно-історична концепція розвитку людини Л.С.Виготського.
17. Розвиток української психологічної думки.
18. Роль праці в формуванні та розвитку особистості людини.
19. Форми розвитку психіки.
20. Структура свідомості.
21. Самосвідомість, розвиток самосвідомості.
22. Психологічна теорія діяльності О.М.Леонтьєва.
23. Розвиток діяльності людини в онтогенезі.
24. Предмет, мета та продукт діяльності.
25. Мотиви діяльності.
26. Мотиви та потреби людини.
27. Внутрішня та зовнішня діяльність.
28. Види діяльності.
29. Структура діяльності.
30. Характеристика спілкування як виду діяльності.
31. Характеристика гри як виду діяльності.
32. Характеристика навчання як виду діяльності.
33. Характеристика праці як виду діяльності.
34. Дія як центральний компонент діяльності.
35. Характеристика рухів, види рухів.
36. Поняття про операції, та їх особливості.
37. Психофізіологічні функції діяльності.
38. Рівні будови рухів за теорією М.О.Бернштейна.
39. Фізіологія рухів та фізіологія активності.
40. Механізми організації рухів за теорією М.О.Бернштейна.
41. Неусвідомлені механізми свідомих дій.
42. Характеристика неусвідомлених автоматизмів свідомих дій.
43. Явище неусвідомленої настанови.
44. Неусвідомлені чинники свідомих дій.
45. Фізіологічні основи психіки людини.
46. Взаємозв'язок психіки та мозку людини.

Питання до другого семестру

47. Проблема особистості у вітчизняній та зарубіжній психології.
48. Поняття індивіду, первинні та вторинні властивості.
49. Психологічна характеристика індивіду.
50. Поняття особистості та її якості.
51. Поняття індивідуальності.
52. Передумови формування індивідуальності.
53. Історичні етапи дослідження особистості.
54. Характеристика філософсько-літературного етапу дослідження особистості.
55. Характеристика клінічного етапу дослідження особистості.

56. Характеристика експериментального етапу дослідження особистості.
57. Біогенетичний напрямок вивчення розвитку особистості.
58. Соціогенетичний напрямок вивчення розвитку особистості.
59. Психогенетичний напрямок вивчення розвитку особистості.
60. Проблема формування та розвитку особистості в теоріях гуманістичного напрямку (А. Маслоу, К. Роджерс).
61. Проблема формування та розвитку особистості в теоріях вітчизняних психологів (Л.С. Виготський, О.М. Леонтьєв).
62. Проблема формування та розвитку особистості в теоріях психогенетичного напрямку (Е. Еріксон).
63. Стійкі риси особистості, їх формування.
64. Психологічна структура особистості за С.Л. Рубінштейном.
65. Психологічна структура особистості за О.Г. Ковальовим.
66. Психологічна структура особистості за К.К. Платоновим.
67. Поняття про темперамент та його основні якості.
68. Темперамент як центральне утворення в структурі психодинамічних якостей індивіду.
69. Гуморальна класифікація темпераментів.
70. Співвідношення темпераментів та типів нервової системи за І.П. Павловим.
71. Дослідження якостей темпераменту в роботах Б.М. Теплова, В.Д. Небиліцина, В.С. Мерліна.
72. Біполярні класифікації темпераменту.
73. Конституціональні теорії темпераменту.
74. Факторна теорія темпераментів.
75. Психоаналітична типологія темпераменту.
76. Взаємозв'язок темпераменту та характеру.
77. Проблеми міжособистісної та професійної взаємодії різних темпераментів.
78. Поняття характеру, стійкі риси характеру.
79. Структура характеру.
80. Формування характеру.
81. Теоретичні та експериментальні підходи до дослідження характеру.
82. Загальна характеристика соціальних характерів.
83. Типологія характерів за Е. Фромом.
84. Акцентуйовані характери за К. Леонгардом.
85. Типологічна модель характерів за О.Є. Лічко.
86. Маніпулятивні характери за типологією Е. Шострома.
87. Модель індивідуальних характерів за К. Юнгом.
88. Поняття потреб, їх функції.
89. Стадії формування та ознаки потреб.
90. Поняття про здібності.
91. Ознаки здібностей за Б.М. Тепловим.
92. Види здібностей.
93. Потенційні та актуальні здібності.
94. Здібності та задатки.

95. Умови та передумови формування людських здібностей.
96. Взаємодія та взаємокомпенсація здібностей.
97. Структура загальних здібностей.
98. Поняття про спеціальні здібності.
99. Поняття та структура математичних здібностей за В.О.Крутецьким.
100. Рівень виразності здібностей.

Питання до третього семестру

101. Уявлення про пізнання та пізнавальну активність у працях античних філософів.
102. Проблема пізнання як друга сторона основного питання філософії.
103. Уявлення про пізнання та пізнавальні процеси з позиції ідеалістичної і матеріалістичної філософії.
104. Асоціативна психологія про свідомість та пізнавальні процеси.
105. Уявлення про свідомість, пізнавальну сферу людини у функціональній психології.
106. Гештальтпсихологія про пізнання та пізнавальну сферу людей.
107. Когнітивна психологія про пізнання та пізнавальні процеси.
108. Концепція Ж.Піаже про розвиток інтелекту.
109. Діяльнісний підхід у вивченні пізнавальної сфери.
110. Інтеріоризація як основний механізм формування пізнавальних процесів.
111. Специфіка процесу пізнання.
112. Почуттєве та раціональне пізнання.
113. Структура пізнавальної сфери людини.
114. Основні методи вивчення пізнавальної сфери в психології.
115. Відчуття як елементарний пізнавальний процес.
116. Поняття сенсорного балансу та сенсорної депривації.
117. Основні властивості відчуттів.
118. Класифікація відчуттів.
119. Специфіка болючих відчуттів.
120. Психофізичні і психофізіологічні закономірності відчуттів.
121. Чутливість. Пороги чутливості.
122. Абсолютні пороги чутливості.
123. Відносний поріг чутливості. Закон Вебера-Фехнера.
124. Адаптація органів почуттів.
125. Синестезія.
126. Сенсibiliзація.
127. Загальна характеристика сприйняття.
128. Класифікація сприйняття.
129. Основні властивості сприйняття.
130. Цілісність і структурність сприйняття.
131. Константність сприйняття.
132. Осмисленість сприйняття.
133. Сприйняття простору та його ілюзії.

134. Сприйняття прямування та його ілюзії.
135. Апперцепція сприйняття.
136. Порівняльна характеристика відчуттів і сприйняття.
137. Загальна характеристика уваги.
138. Види уваги.
139. Фізіологічні основи уваги
140. Основні властивості уваги.
141. Основні теорії уваги.
142. Проблема уваги в сучасній психології.
143. Загальна характеристика пам'яті. Її роль у життєдіяльності і пізнавальної сфері людини.
144. Основні якості пам'яті.
145. Види асоціацій пам'яті.
146. Класифікації видів пам'яті.
147. Рухова пам'ять, емоційна пам'ять, образна пам'ять, словесно-логічна пам'ять.
148. Довільна і мимовільна пам'ять.
149. Довгострокова, короткочасна і сенсорна пам'ять.
150. Загальна характеристика процесів пам'яті.
151. Запам'ятовування.
152. Зберігання.
153. Забування, основні причини забування.
154. Відтворення, узнавання, пригадування, спогади.
155. Індивідуальні особливості пам'яті.
156. Типи пам'яті.
157. Теорії пам'яті.
158. Методи дослідження пам'яті.
159. Ефекти пам'яті.
160. Феномени пам'яті.
161. Порушення пам'яті.
162. Загальна характеристика мовлення
163. Функції мовлення.
164. Зв'язок мовлення з іншими пізнавальними процесами.
165. Види мовлення. Їх характеристика.
166. Монологічне і діалогічне мовлення
167. Індивідуальні характеристики мовлення.
168. Загальна характеристика уяви.
169. Функції уяви.
170. Види уяви. Їх характеристика.
171. Довільна, мимовільна уява.
172. Активна та пасивна уява.
173. Мрія як особистісний вид уяви.
174. Психологічні механізми уяви.
175. Загальна характеристика мислення.

176. Характеристика мислення як вищої форми раціонального пізнання.
177. Основні функції розумової діяльності.
178. Структура мислення. Розумові операції: аналіз, синтез, порівняння, абстрагування, узагальнення, конкретизація, класифікація.
179. Логічні форми мислення.
180. Поняття.
181. Судження.
182. Умовивід: аналогія, індукція, дедукція.
183. Мислення як процес рішення задач.
184. Основні етапи розумового процесу.
185. Типи мислення. Їх характеристика.
186. Наочно-діюче мислення.
187. Наочно-образне мислення.
188. Абстрактно-логічне мислення.
189. Практичне та теоретичне мислення.
190. Репродуктивне і творче мислення.
191. Дискурсивне й інтуїтивне мислення.
192. Індивідуальні особливості розуму.
193. Процес розвитку мислення в онтогенезі.
194. Теорії мислення.
195. Поняття інтелекту.
196. Порівняльний аналіз мислення й уяви як форм раціонального пізнання.

Питання до четвертого семестру

197. Психічні стани – як найважливіша частина психічної регуляції.
198. Сучасне розуміння психічних станів.
199. Основні проблеми, пов'язані з вивченням психічних станів.
200. Функції та детермінанти психічних станів.
201. Структурні рівні психічних станів.
202. Поняття про загальний адаптаційний синдром.
203. Поняття про стрес. Види стресів.
204. Роль емоціонального стресу в розвитку психосоматичних захворювань.
205. Посттравматичний стресовий розлад особистості.
206. Психоаналітична концепція.
207. Когнітивна теорія емоцій.
208. Теорія диференціальних емоцій.
209. Емоції як результат біологічних процесів.
210. Концепція В.П. Сімонова.
211. Розвиток емоцій в онтогенезі.
212. Гнів, огида та презирство: причини, переживання, значення.
213. Печаль, горе та депресія: причини, переживання, значення.
214. Страх та тривога причини, переживання, функції та соціалізація.
215. Збентеження і сором
216. Інтерес: активація, прояв, соціалізація.
217. Задоволення й радість як фактори психологічного благополуччя.

218. Вищі почуття людини.
219. Любов та її види.
220. Емоції та сприйняття.
221. Емоції та мислення.
222. Емоції та тіло.
223. Фізіологічні основи емоцій.
224. Ієрархічна структура самосвідомості.
225. Потреби, види та рівні потреб. Ієрархічна структура потреб.
226. Мотиви. Форми мотивів. Змістоутворююванні мотиви.
227. Спонукальні мотиви: установки, потяги та бажання.
228. Притягальні мотиви: інтереси, мрії, ідеали та переконання.
229. Довільна та вольова поведінка особистості.
230. Теорія А.Шопенгауера.
231. Теорія Б. Спінози.
232. Теорія Ш.Н. Чхартишвілі.
233. Теорія В.О. Іваннікова.
234. Вольові якості, пов'язані з цілеспрямованістю.
235. Вольові якості, які характеризують самовладання.
236. Структура складного вольового акта.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Оцінювання навчальної дисципліни проводиться за результатами поточного та підсумкового контролю:

- поточний контроль - 50 балів
- підсумковий контроль 50 балів.

Оцінка за поточний контроль складається з оцінювання аудиторної та результатів самостійної роботи здобувача.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни за семестр, визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені).

Здобувач вищої освіти має право на визнання результатів навчання (умінь, компетентностей) у неформальній та/або інформальній освіті, які поширюється на дисципліни обов'язкової та вибіркової компонент, що за тематикою та змістом відповідають як навчальній дисципліні загалом, так і її окремим розділам, темам, індивідуальним завданням (курсова робота, контрольна робота тощо), які передбачені робочою програмою (силабусом) конкретної навчальної дисципліни. (Посилання на Положення про порядок визнання в Харківському національному університеті внутрішніх справ **результатів навчання (умінь, компетентностей) у неформальній та/або інформальній освіті**

http://univd.edu.ua/files/generaldocs/non_formal_education.pdf)

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських та практичних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи;
- оцінка роботи в малих групах.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни, рівень самостійної підготовки до занять.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час практичних занять;
- якості виконання самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів враховуються такі види робіт: навчальні заняття (практичні) самостійна робота (виконання домашніх завдань, ведення конспектів, виконання прагматичних завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку

роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. **Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен) оцінюється за національною шкалою. Для переведу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить **50**.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру, та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

*Підсумкові бали
навчальної
дисципліни*

*Загальна кількість балів
(перед підсумковим
контролем)*

*Кількість балів за
підсумковим контролем*

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамену) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівники.

Умови визначення навчального рейтингу здобувача, а також вимоги і критерії оцінювання деталізовані нижче

УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РЕЙТИНГУ ЗА ОДИН СЕМЕСТР (однаковий для всіх семестрів)			
Вид роботи	Кількість	Максимум балів за 1 вид роботи	Разом
Робота на лекційному занятті	16	1	16
Робота на семінарському занятті	16	2	32
Проміжне тестування	2	1	2

Підсумковий контроль (екзамен)	1	50	50
Всього			100
ВИМОГИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ			
Вид роботи	Кількість балів за один вид робіт	Критерії оцінювання	
Робота на лекційному занятті	1	Всі лекції з даного курсу мають інтерактивний характер, отже максимальну оцінку за роботу на лекції отримують здобувачі, які постійно включені в обговорення питань лекції, проявляють ініціативність	
	0,5	Даний бал отримують здобувачі, які не беруть участі у обговоренні, втім демонструють уважність і не відволікаються від ходу лекції на сторонні справи	
	0	Здобувач не приймає участі в лекційному занятті, порушує дисципліну, не слухає викладача, постійно відволікається або відсутній на занятті. Кожне пропущене заняття повинне бути відпрацьоване.	
Робота на семінарському занятті	2	Здобувач бере участь в опрацюванні семінарських питань (доповнення, відповідь на питання викладача), виступає із змістовною доповіддю на питання за планом, проявляє ґрунтовну підготовку, висловлює власну точку зору щодо висвітлюваної проблеми й підкріплює її аргументацією, правильно відповідає на уточнюючі питання	
	1	Здобувач бере участь в опрацюванні семінарських питань (доповнення, відповідь на питання викладача), за умови, що відповідь буде правильною і змістовною	

	0,5	Здобувач присутній на семінарському занятті, уважно слухає інших і іноді доповнює відповіді на питання заняття
	0	Здобувач не приймає участі в занятті, порушує дисципліну, не слухає інших, постійно відволікається або відсутній на занятті. Кожне пропущене заняття повинне бути відпрацьоване.
Проміжне тестування	1	<i>Проміжне тестування включає в себе питання, раніше обговоренні на семінарських заняттях і складається з 10 тестових питань з варіантами відповідей.</i> Отримує здобувач який правильно відповів на 10-9 питань тесту.
	0,5	Отримує здобувач який правильно відповів на 8-7 питань тесту.
	0,25	Отримує здобувач який правильно відповів на 6-5 питань тесту.
	0	Отримує здобувач у якого менше 5 правильних відповідей тесту
Підсумковий контроль	1-50	<i>Підсумковий контроль (екзамен) проводиться у вигляді усних відповідей на білети, що включають три питання, або <u>підсумковий контроль проводиться у вигляді тестів (50 питань) кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал.</u></i>
	50-41	Відповіді на усі питання білету відтворюються в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Здобувач показує при цьому глибоке оволодіння матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.

	40-31	При відповіді на питання екзаменаційного білету відтворюється значна частина питань. Здобувач виявляє знання і розуміння основних положень, певною мірою може аналізувати, порівнювати та робити висновки. Питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене уміння аналізувати факти й події. Але у відповідях допущені несуттєві помилки, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене власне ставлення до фактів.
	30-21	В відповіді відтворюються основні моменти питань без достатнього розуміння; здобувач у цілому оволодів суттю питань з даної теми, намагається аналізувати факти й події, робити висновки. Але відповідь неповна, припускаються помилки, припущені неточності.
	20-1	Оцінюється відповідь, що містить рівень елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів питань. Здобувач виявив неспроможність в повному обсязі висвітлити питання чи питання висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення. У відповідях припущені суттєві помилки.

Підсумковий контроль екзамен проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін

відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. **Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю екзамену обов'язкова.** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамену) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену допускається не більше двох разів з загальної психології: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник кафедри та 2 науково-педагогічних працівника.

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
97-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою
94-96			
90-93			
85-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією-двома значними помилками.
80-84			
75 – 79		C	«Добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками.
70-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не носять істотний характер, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконана, деякі з виконаних завдань містять помилки, робота з трьома значними помилками
65-69			
60-64		E	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них оцінена числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки

40-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, потрібні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконана, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21-40			
1–20		F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не освоєний, потрібні практичні навички роботи несформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна:

1. Буняк Н.А. Загальна психологія: лекції. Тернопіль: вид-во ТНТУ ім. І. Пулюя, 2017. 300 с.
2. Варій М.Й. Психологія : навч. посіб Київ : Центр учб. літ., 2016. 287 с.
3. Велитченко Л.К. Вступ до загальної психології : програм. довідник / Одеса: Вид. В. В. Букаєв, 2012. 406 с.
4. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Теоретичний курс. К Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2016. 388 с.
5. Загальна психологія: [підручник для студ. вищ. навч. закладів] / [О. В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук ін.]; Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. К. Каравела. 2011. 464 с.
6. Загальна психологія : навч. посібник. Київ : Центр учбов. літ., 2016. 291 с.
7. Іванова О.В. Психологія: вступ до спеціальності : навч. посібник. Київ : Центр учбов. літ., 2016. 180 с.
8. Іїна М.Л. Загальна психологія: теорія та практикум: навч. посібник / Суми: Унів. кн., 2011. 352 с.
9. Колобич О. П. Загальна психологія. Навчально-методичний посібник. Львів, 2018. 172 с.
10. Максименко С.Д. Загальна психологія. Центр навчальної літератури. 2019. 272 с.
11. Максименко С. Д. [та ін.]. Психологія та педагогіка: підручник К.: Слово, 2012. 584 с.
12. Партико Т.Б. Психологія : підручник. Київ: Ін Юре, 2014. 665 с.
13. Поліщук С.А. Психологічні практики в системі підготовки практичних психологів : навч.-метод. Посібник. Суми: Унів. кн., 2012. 135 с.

14. Савчин М. В. Загальна психологія : навч. посібник. К.: Академвидав, 2011. 465 с.

Додаткова література.

15. Загальна психологія. Навч. посіб. / [Сергеєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасека О.В.]. К.: Центр учбової літератури, 2012. 296 с.

16. Москалець В.П. Психологія особистості. Київ.: Центр учбової літератури, 2013.

17. Павелків Р. В. Загальна психологія: підручник. К.: Кондор, 2012. 576с.

18. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасека О. В. Загальна психологія. Навч. посіб. К. Центр учбової літератури, 2012. 296 с.

19. Тодорова І.С., Павленко В.І. Психологія і педагогіка : навч. посібник Київ : Центр учб. літ., 2016. 227 с

20. Ушакова І.М. Теоретико-методологічні проблеми психології: курс лекцій Х.: НУЦЗУ, 2016. 191 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

21. Пошукова система Google Scholar <http://scholar.google.com/>

22. Пошукова система Base <https://www.base-search.net/>

23. Система пошуку наукової інформації у відкритих архівах України (SSM) <https://oai.org.ua/>